

суміжних прав: / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/recomnet.html>; Рекомендації для Інтернет-провайдерів, контент-провайдерів та користувачів файлообмінних мереж та інших веб-сервісів щодо правомірного використання об'єктів авторського та суміжних прав у мережі Інтернет/ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/ip.html>; Рекомендації щодо застосування винятків та обмежень у сфері авторського права і суміжних прав / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/rec333.html>; Рекомендації для телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги щодо публічного використання об'єктів авторського права і суміжних прав / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/recmetod.html>.

УДК 340.111.5:061.2(477)

Кравчук В. М.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права юридичного ЮФ ТНЕУ

ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Важливим елементом, стрижнем громадянського суспільства, однією з найефективніших артерій взаємодії держави і суспільства та важливим інструментом стабілізації трансформаційних процесів, що відбуваються в ході реформ, є сукупність недержавних громадських організацій [1, с. 54]. Саме від якості їхнього функціонування залежить становлення громадянського суспільства в Україні.

Громадянське суспільство, себто суспільство з досить розвиненими культурними, економічними, правовими й політичними відносинами, незалежне від держави, не може не бути інформаційним, тож бо характеризується відкритістю, мобільністю, інноваційністю тощо. Для його функціонування потрібна: 1) інформація «ззовні», тобто з боку іноземних держав, знання їх соціальних досягнень, подій і явищ; 2) інформація «зсередини» — знання власних подій і явищ, цінностей, що потребують збереження. Поширення гласності, інформованості сприяє залученню людей до активної участі в справах суспільства, держави, збереженню позитивного національного досвіду і критичному вибірному запозиченню досягнень сусідніх держав. Недооцінка, перекручування або неповноцінність інформаційних стосунків між суспільством і публічно-правовими інститутами здатні спричинити відчуженість громадян і влади. Деякі негативні прояви у цій площині ми можемо, на жаль, спостерігати сьогодні в Україні. Отож, визначена проблематика набуває неабиякої актуальності.

Серед дослідників, праці яких певною мірою стосуються визначеної проблеми, й зокрема особливостей функціонування громадських організацій в умовах розвитку інформаційного суспільства та їх інформаційного забезпечення, потрібно відзначити Д. Арабаджієва, В. Беха, З. Гаркавенка, О. Михайловську, Л. Погорілу, М. Цьвок та інших.

Сучасні світові процеси та тенденції свідчать про поступове перетворення різноманітного соціального простору в єдину глобальну систему, в якій вільно переміщуються інформаційні потоки, ідеї, послуги, стандарти поведінки й моди, видозмінюючи світосприйняття, діяльність соціальних інститутів, спільнот та індивідів, механізми їх взаємодії [2, с. 504-505]. На думку З. Гаркавенка, новітнім в сучасній глобальній системі є постійна інтенсифікація структури взаємозв'язків, опосередкованої такими феноменами, як сучасна індустрія комунікацій та новітні інформаційні технології, а також процес глобалізації взаємопов'язаності: технологічної, організаційної, адміністративної і правової, кожна з яких, попри все інше, має власну логіку та динаміку змін. Власне, саме ці процеси, за переконанням дослідника, набули назви інформаційна революція, яка стала істотним проявом глобалізації [2, с. 506]. Інформація як ресурс виступає прогресотворчим фактором.

Таким чином, важливо звернути увагу на наступні інформаційні аспекти діяльності громадських організацій в Україні:

1. За статистикою у західноєвропейських державах так званої сталої демократії найпоширенішими формами діяльності громадських організацій (NGO) є якраз інформування громадськості, опитування громадської думки, громадська просвіта, громадські дорадчі комітети, консультації з громадськістю, фокус-групи та круглі столи, громадські слухання і громадський моніторинг. Предметом діяльності 36 % громадських організацій в Україні також є розповсюдження інформації [2, с. 486; 3]. Відтак, можна впевнено стверджувати, що громадські організації виступають посередником між суспільством і державою, тобто, з однієї сторони, уможливають адекватне відображення інтересів різних соціальних груп, узагальнюючи та формулюючи загальні потреби та вимоги громадян до влади, забезпечують вихід у легітимний правовий простір, а з іншої сторони, доволі ефективно виконують функцію інформування населення. Це, в кінцевому підсумку, зумовлює нормальне функціонування суспільства, сприяє встановленню взаєморозуміння між державою і громадянами.

2. Однією із проблем сьогодення, на яку звертають увагу дослідники, є низький рівень довіри громадян до влади, а також і до громадських організацій, великою мірою внаслідок сприйняття їх як політичних структур, які нічого не можуть змінити й існують лише заради власного зиску. Причиною цього є недостатнє інформування населення про діяльність інститутів громадянського суспільства: ЗМІ в Україні не приділяють належної уваги процесам їх створення та діяльності. Виключення становить хіба що робота волонтерів, однак, знову ж таки в рамках яких проектів і від яких організацій вони діють – як правило, не акцентується. У зв'язку з цим, доцільно погодитися з О. Михайловською, що просвітницько-рекламна діяльність у зрозумілій та переконливій формі, яка мотивує і стимулює розвиток громадських ініціатив, має здійснюватися на системній основі [4, с. 110-111].

3. Успішне функціонування громадських організацій в Україні неможливе без якісного інформаційного забезпечення. Інтенсивний розвиток інформаційних технологій та технічний прогрес, а також тенденція до використання персональної комп'ютерної техніки, істотне розширення сфери її застосування розпочалися в нашій країні у 80-90-х роках ХХ ст. Зростання кількості користувачів інтернетом в Україні відбувається з рекордною швидкістю. На початку 2016 року користувалося Інтернетом вже 62%

дорослого населення України і цей показник продовжує зростати, навіть більшими темпами, ніж це передбачалось.

Проблеми інформаційного забезпечення діяльності громадських організацій стали предметом дисертаційного дослідження М. Цьвок [5]. Дослідниця запропонувала досить вдале визначення інформаційного забезпечення, а саме: «це збір, обробка та надання інформації, необхідної для функціонування недержавної громадської організації з використанням сучасних інформаційних технологій та технічних засобів» [5, с.]. Тим самим підкреслила полярність руху інформації (збір інформації – отримання її ззовні; надання інформації – її розповсюдження, повідомлення). Інформаційною діяльністю громадських організацій, на думку М. Цьвок, є створення, пошук, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона, захист та спростування інформації.

Для досягнення ефективності у здійсненні інформаційної діяльності, кожній громадській організації потрібно виробити виважену комунікативну тактику і стратегію, що дозволило б, по-перше, задовільнити їх потребу в достовірній та оперативній інформації, а по-друге, надати суспільству, окремим суб'єктам максимально повні й вичерпні відомості про себе, свою спеціалізацію, місцезнаходження та можливості. При цьому, достатньо дієвим є використання можливостей мережі Інтернет. Самопрезентація через соціальні мережі, створення і адміністрування власних веб-сайтів, задіяння інших ресурсів, - все це дозволить громадській організації заявити про себе, бути знаною, її функціонування буде більш прозорим, її результативність легше буде оцінити. У цьому плані, вважаємо доцільним навести приклад інформаційної активності в мережі Інтернет Всеукраїнської громадської організації «Асоціація правників України» (див. сайт за посиланням <http://uba.ua/>).

Завершуючи, зазначимо, що інформаційна діяльність громадських організацій сприяє становленню інформаційного суспільства в Україні. Але слід звернути увагу, що у чинному законодавстві України мають місце певні недоліки, які негативно впливають на здійснення інформаційної діяльності громадськими організаціями. Потребує підвищення ефективності й сам процес отримання, використання та поширення достовірної інформації громадськими організаціями.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравчук В.М. Межі державного контролю функціонування громадських організацій/ В.М. Кравчук// Молодь у юридичній науці: збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції молодих вчених «Четверті осінні юридичні читання». – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2005. – С.54-58.
2. Громадські організації у дискурсі демократизації суспільства / В.П. Бех (голова), Н.В. Крохмаль, Г.О. Нестеренко. - За ред. В.П. Беґа. [Моноґрафія]. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драґоманова, 2010. – 652 с.
3. Кравчук В.М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні (теоретико-правові аспекти): Моноґрафія. – Тернопіль, 2011. – 186 с.
4. Михайловська О. Держава і розвиток інститутів громадянського суспільства / О. Михайловська // Політичний менеджмент. - 2005. - № 3. - С. 108-114.

5. Цьвок М. С. Інформаційно-правове забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні: дисертація ... к.ю.н. за спец.: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право/ Мар'яна Степанівна Цьвок, Національний Університет «Львівська Політехніка». – Л., 2016. – 228 с.

УДК 340.114

Кравчук М. В.,

к.ю.н., доцент, доктор права Українського вільного університету,
завідувач кафедри теорії та історії держави і права
Тернопільського національного економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВО- І ПРАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ В 1917-1921 рр. В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Для сучасного етапу розвитку суспільства характерним є інтенсивний поступ інформаційних технологій, які ефективно впливають на всі соціальні процеси. З огляду на те, що *“інформаційні технології (далі – ІТ) – це комплекс методів і процедур, за допомогою яких реалізуються функції збирання, передавання, оброблення, зберігання та доведення до користувача інформації в організаційно-управлінських системах з використанням обраного комплексу технічних засобів”* [1], вони слугують вагомим знаряддям, інструментом державо– і правотворення.

У цьому плані *“інформація являє собою один із найцінніших ресурсів суспільства, вона є не менш важливою, ніж традиційні матеріальні види ресурсів – нафта, газ, корисні копалини, тощо. Процес переробки інформації за аналогією з процесами переробки матеріальних ресурсів можна сприймати як технологію”* [2]. Ось тому, інформаційні технології активно застосовувалися на всіх етапах розбудови Української держави, особливо у вирішальні для нації періоди, зокрема, на початку ХХ ст., в добу Української Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки. Саме досвід державотворців 1917-1921 рр. завдяки ІТ донесений до українців і є найбільш повчальний для сучасного політичного проводу.

Аналіз архівних матеріалів, оцінка монографічної літератури та інших наукових розробок щодо державо- та правотворення українців вказують, що наукова розвідка державного будівництва у зазначений період має незаперечне теоретичне і практичне значення, особливо в період Української Центральної Ради. Саме на тому етапі було закладено фундамент механізму держави, формувалися політичні, економічні, соціальні, правові та інші основи державницького життя українців. Досвід УНР за Центральної Ради використовували як базис державотворення, який продовжували або від якого відштовхувалися, як від основи створеної держави, наступні державні будівничі [3]. Крім того, розбудова України як незалежної держави відбувається сьогодні, як і століття тому, в умовах ведення жорстокої *“гібридної війни”*, що розв’язана сусідньою північною державою.